

Bilag 4. Historier og placeringer for 12 mindesmærker til opsætning i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Historierne til de 12 mindesmærker er valgt ud fra den overordnede ramme at de skal minde nutiden om besættelsestiden i København ud fra lokale hændelser. De 12 mindesmærker i form af bronzeskilte opsættes i Københavns 12 lokaludvalgsområder, én i hvert område. Bronzeskiltene skal opsættes på bygninger ejet af Københavns Kommune.

02-09-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 12586

Dokumentnummer i F2
203401

Sagsnummer eDoc
2025-0189901

Historier og placeringer

Amager Vest: Kontorbygning, Njalsgade 13

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Den 27. januar 1943 gik luftalarmen i København: Royal Air Force angreb B&W's dieselmotorfabrik på Christianshavn, og 32 bomber blev kastet over fabrikken. Den var vigtig for den tyske besættelsesmagt. Enkelte bomber faldt på Islands Brygge ved en fejl, og det britiske angreb betød, at 2300 mænd, kvinder og børn blev evakueret. Otte personer mistede livet, 25 blev hårdt såret og 43 lettere kvæstet. En af de fejlkastede bomber detonerede i Njalsgade 2.

Vanløse: Damhusengens Skole, Hvidbjergvej 4

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Ved Danmarks befrielse den 5. maj 1945 var der mere end 250.000 tyske flygtninge i landet. De var flygtet fra Østpreussen, det nuværende Polen, i takt med at den sovjetiske hær rykkede frem. Skibe med flygtninge ankom til København i foråret 1945. Forsamlingshuse, fabrikker og skoler blev brugt til indkvartering. I maj 1945 husede 64 ud af 70 skoler i København tyske flygtninge, heriblandt Damhusengens Skole. De sidste flygtninge forlod Danmark i 1949.

Brønshøj-Husum: Daginstitution, 'De Syv Have', Gerlevvej 3

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Under besættelsen af Danmark 1940-1945 var Folkestrejken i sommeren 1944 den mest omfattende manifestation mod besættelsesmagten i København. Der var strejker på arbejdspladser og uro i gaderne. Tysker-

Rådhussekretariatet
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009809452

venlige forretninger blev smadret og plyndret. Besættelsesmagten lukkede for gas, vand og el. Hårdest gik det til på Vesterbro og Nørrebro, hvor mange mistede livet. På Husum Torv blev plakatsøjlen sat i brand og sporvognene kørte ikke.

Christianshavn: Ramperum, Langebro, Ved Langebro 1

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Den 27. marts 1945 udførte modstandsgruppen BOPA en omfattende sabotageaktion mod Langebro med det formål at forhindre besættelsesmagten i at beslaglægge og sejle 16 danske handelsskibe ud af havnen. 150 kilo sprængstof blev skjult i en jernbanevogn og bragt til sprængning på Langebro, hvis hejseværk blev delvist beskadiget. Flere tyske soldater, der holdt vagt, blev dræbt som følge af eksplosionen.

Nørrebro: Guldberg Skole, Sjællandsgade 10

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Som konsekvens af den tyske besættelse blev Københavns Kommunale Vagtværn oprettet i 1944. Det danske politi var blevet opløst og lovløsheden prægede København med sortbørshandel, tyveri, røverier og drab. Ni vagtværnsstationer blev oprettet - Station 4 her. Hele vagtværnet bestod af omkring 1000 personer, der kun var bevæbnet med kniver. Ni omkom i tjenesten. Værnet fungerede frem til den 13. maj 1945, hvor det danske politi blev genindsat.

Indre by: Kontorbygning, Bernstorffsgade 17

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Under den tyske besættelse 1940-1945 lå Københavns Kommunes socialtjeneste her. Embedsmænd herfra fik i 1943 opgaven at passe på forladte boliger og ejendele efter de danske jøders flugt. Indbo blev registreret, lejligheder blev rengjort og der blev lukket for el, gas og vand. Hoveddøren blev låst, og lejen betalt i ejerens navn. Hvis lejligheden ikke kunne beholdes, sørgede embedsmændene for, at alt indbo blev opmagasineret.

Amager Øst: Kastrupfortet, Amager Strandvej 240B

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Området ved Tiøren og Femøren var under besættelsen af Danmark 1940-1945 en losseplads. Området blev brugt som en del af de illegale ruter til det neutrale Sverige, hvor danske jøder og modstandsfolk kunne bringes i sikkerhed. Et stort netværk af frivillige hjalp. Transporten foregik primært i fiskerbåde, hvor hovedparten af skipperne blev betalt. Over 70 personer blev reddet herfra videre til Sverige.

Bispebjerg: Bispebjerg Kirkegård, Frederiksborgvej 123 (Opsættes på muren mod Frederiksborgvej)

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

På Bispebjerg Kirkegård findes et stort antal grave fra besættelsestiden 1940-1945. Der er fællesgrave for danske soldater som faldt og for danske politibetjente, der blev deporteret til Tyskland og som efterfølgende døde i koncentrationslejre. Her er også grave for frihedskæmpere og de

allierede piloter. På kirkegården findes desuden et gravfelt for tyske flygtninge og tyske soldater.

Vesterbro: Gasværksvejens Skole, Gasværksvej 22 (Opsættes på muren ud til Istedgade)

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Under den tyske besættelse 1940-1945 blev Vesterbro central i den mest omfattende manifestation mod besættelsesmagten i København. Folkestrejken i sommeren 1944 brød ud efter at modstandsfolk fra Hvidstensgruppen blev henrettet af tyskerne. I Istedgade blev der bygget barrikader, og butiksejere, der var kendt for at være tyskvenlige, fik raseret deres forretninger. Adskillige Vesterbro borgere mistede livet når tyske soldater skød i gaderne.

Østerbro: Øbro Jagtvej Bibliotek, Jagtvej 227

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Denne bygning var under besættelsen 1940-1945 hjemsted for Københavns Kommune Vagtværn og hed Station 3. Den blev oprettet den 16. november 1944 og var en ud af i alt ni stationer i hovedstaden. Det danske politi var blevet opløst af den tyske besættelsesmagt, og lovløsheden prægede København. Vagterne skulle udstyret med blot knipler holde ro og orden. Ni omkom i tjeneste som vagter.

Valby: Daginstitution, Bymosevej 2

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Under den tyske besættelse af Danmark i 1940-1945 udførte tyskerne en type terroraktioner mod civile mål, som i folkemunde blev kendt som Schalburtag. De blev blandt andet udført som gengældelse for modstandsgruppernes sabotagehandlinger mod besættelsesmagten. Disse aktioner blev ofte udført af danskere i tysk tjeneste. I begyndelsen af 1944 blev filmstudiet Nordisk Film udsat for sådan en tysk terroraktion. En del af filmstudierne nedbrændte.

Kongens Enghave: Bavnehøj Skole, Natalie Zahles Vej 9 (Opsættes på hjørnet af H. V. Rolstedes Vej og Tranehavevej)

Opsat i anledning af 80-året for Danmarks befrielse 1945

Under besættelsen 1940-1945 fungerede Bavnehøj Skole i en periode som indkvartering for tyske flygtninge. I april 1945 blev skolen indrettet til flygtninge og skolens elever måtte undervises andre steder. Her blev biblioteket i Lyrskovgade og omklædningsrummene i Valby Idrætspark taget i brug som alternativ. Tyske mænd, kvinder og børn boede i skolens klasselokaler indtil efteråret 1945, hvorefter skoleeleverne kom retur.